

REGÉLŐ.

Pesten csütörtökön június 20^{kán} 1839.

Megjelen: társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csütörtökön. Fél évi díjja helyben képekkel 5 ft. borítéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p.p.

ELBESZÉLÉS.

*A Svédok Zeicz alatt.**(Folytatása.)*

2.

Holberg, az öreg polgármester, karszékeiben ülve 's hallgatva nézett a' szoba talajára. — Boszonkodni akart, 's nem tudott. — Gaebelein mester óvakodva értesíté őt fija szerencsétlenségéről, 's a' fiú ismét az anyai lak falai között volt, és bocsánatért esdő, tartá az atyai jobbot. — A' kötélverő tisztelet-teljesen állt hátul, nehogy a' fájdalmas viszonylátást megzavarja. A' karszék mellett a' polgármester nyakán csüggve, egy szép leány támaszkodék, 's bocsánatért kérelmet rebege. — Az öreg sokáig hallgatott; keblében atyai szeretet 's birói szilárdság küzdtek. — Szeme végre nyájassabb lön, barázdás arczán lassan egy köny hömpölyge ezüst baszúzára.

„Isten hozott Albert!” — szólt szeliden.

„Atyám!” — kiálta Albert, 's megölelé őt. — Gaebelein mester közelebb lépett, és szívesen rázá-meg barátja kezét. — Albertnek még egyszer el kelle beszélni, mi üzé-ki Vittembergből; 's midőn bevégzé, a' polgármester szólt:

„Ez nagy baj, édes fiam! itt tovább nem maradhatsz. Sokan vannak itt, kiknek az ígéretek annyira megzavarták fejüket, hogy pénzért ön atyjokat is elárulák.”

„Valóban nem hittem, hogy atyám házában illy beszédet kelljen hallanom — viszonzá Albert fájdalmas hangon — azt hívém, itt még minden egy test és lélek, mint hajdan!”

„Igen, hajdan természetesen másként volt — esék szavába Gaebelein — de mióta a' drezdai urak nyakunkra idegen szolgálkat küldtek, kik a' dolgot olly ravaszul tudták vinni, hogy még a' tanácsba is beléptek, azóta” —

„Gaebelein hallgass! — parancsolá a' polgármester. — Ők a' város polgáraivá lettek, polgár-levelet váltottak, tehát a' tanácsba is elválasztathattak. — A' syndicus” —

„Éppen ő az, kit gondolok — folytatá a' kötélverő, hirtelen tovább. — Mi szükség volt őt elválasztani? mikor a' városban még elég tanult ember van. — Ott van Hopfgarten, Schild, Holzapfel, és sok más. — No, de én oka nem vagyok; szavamát nem adtam reá, az idegenre. — Ha a' polgárok megegyeznének, idegen soha sem lépne a' tanácsba: mert hogy is érdekelné a' hontalant városunk? Ki nem a' városban született, kinek minden fűszál a' kőfalon, minden vitorla a' tornyokon nem kedves, szent jószága — miért mindenét örömmel áldozná-fel — azt a' polgárok jólléte sem érdekli. Ő csak magára gondol, megtölti ládáit, 's többi közt a' viszálykodás magvait hinti-el. — Hajdan egy szép példabeszéd forgott az országban: „Szász hűség, új mindig!“ — de a' ki ezt csinálta, megfordulna sirjában, ha a' honban e' fajt meglátná.“

A' polgármester lassan fölemelkedék székeből, a' szobát szapora léptekkel méré, 's igen búsan, mint látszék, kiment.

„Te derék ifjú vagy, — szólt Albert, midőn hárman magukra maradtak — és szivemből örülök, hogy sógorom leszel. Fájdalom. gyakran beteljesedik ama régi közmondat: —

Midőn a' hűség születék,
Vadász kürtjébe költözék,
'S levegbe fujta a' vadász:
Ez oka hogy ritkán találisz.

„Az nem szép mondat Albert — szólt a' leányka, — Györgyé kellemesebben hangzik: „Szász hűség, új mindig!“ Ezt szeretem én, nemde György?“ — A' nő fekete fűrtű fejét Gaebelen mester vállára hajtá, 's ártatlan kék szemeivel szívesen nézett reá.

A' vőlegény megölelé őt. — „Igen Margit! szász hűség, új mindig! — 's ki ne becsülné honát mindenek fölött, ki benne egy leányt, mint te, talált?“ — Mátkáját homlokon csókolá a' mester, 's Albert fájdalmasan szólt:

„Ha kettőtöket 's körültetek a' csendes házi boldogságot így látom én, a' vig kedélyű ember, egészen elkedvetlenedem, hogy tőletek idegen világba távoznom, 's a' honnak, száműzöttként, Isten hozzádat mondanom kell. — Vittemberg felé nem fordulhatok; ott már rég kitörülték nevemet a' tanulók sorából, 's a' gyilkosnak ön születési helye sem adhat nyughelyet.“

Egy könyűt zuzott-szét szemeiben. A' szerelmesek némán álltak mellette.

„Énekelj egy dalt Margit! kéré végre a' tanuló; talán jobban leszek, ha kedves hangodat, elholt anyáinkra emlékeztetőt, hallhatom.“

György széket hozott. Margit hárfát vön, 's a' hurokat művész ujjai alá vevé. — Szomorú, komor volt a' dal. — Albert búsan hajta fürtös fejét kezére. Margit énekelt:

Tarelt rétek hantján
Öldöklő had robog,
Inség terhelt nyomán
Felénk baj 's gond inog,
Fegyvert ragadva — elszásguld az ifjú,
Bucsút int, 's kedvesit honn gyötri a' bú.

„Lelkemre Margit, e' dalt — Isten adá szádba!“ — kiáltá Albert olly fenn hangon, hogy Margit a' hárfát megrettenve ejté- el, 's ennek rezgő hangja átfutá a' szobát.

„Istenem! Albert, mi lelt?“ — kérde a' nővér.

„Semmi, éppen semmi — válaszolt Albert nyájasan, 's a' hárfát fölvevé. — Dalodra olly végtelen jól érzem magamat; már most tudom, mi lesz belőlem!“

„S mi?“ — kérde György.

„Katona! — felelt Albert, 's vigan járt fel 's alá a' szobában. — De mi is marad számomra egyéb? Te boldog vagy Margit, anyám sirban nyugszik, atyám meg fog, neki meg kell egyezni; kedvesem nincs, 's ha honomban maradnom nem lehet, máshol sem fogom kezemet tunyán összedugni. — E' mellett maradok!“

Margit könyezett: vőlegénye némi szünet után szólt: „ha igazán meggondolom, magam sem látok más módot, 's dicsérem föltételedet Albert. — De a' császáriaknál nem fognak-e reád, mint a' kapitán gyilkosára ismerni?“

„Mi gondom nekem azokra? — felelt az ifjú. — Én a' Svéd- dekhez megyek.“

„Honod elleneihez akarsz menni? — kérde az észrevétlenül belépett polgármester — 's honod hóhérévá akarsz lenni?“

„Nem atyám, — felelt Albert — de mit csináljak én a' császáriaknál? — Lásd, a' Svéd-eknél egészen másként van. — Ott, midőn a' reggel szürkül, dobszó hívja össze az egész svéd tábort, 's ekkor luther szokás szerint, szabad ég alatt, isteni tisztelet tartatik, 's a' nap fényesen jő-fel a' hegyek közül, a' csatázók napi munkáját megáldó. — Ezt nekem az uton egy öreg svéd pattantyús beszélte-el; ezért akarok én, hitemért küzdendő, a' Svéd-ekhez menni.“

Az atya felelni akart, de a' szövétnekek világos fénye őt az ablakhoz csalá. — Az ajtó előtt fegyveres polgárok álltak; közü- lők egy a' császári zászlót, fekete 's vörös színűt aranynyal, tar-

tá. — A' polgármester megrökönyödve nyitá-föl az ablakot, 's lekiáltott:

„Mit jelent ez polgárok, ajtóm előtt: 's miért nem hordozzátok a' város színét? Kérdelek polgárok, ki hívott titeket ide? 's ki meri városunkban a' császári zászlót lobogtatni, míg én polgármester vagyok?“

„Én! felelt vigyorogva — a' szobába lassan belopódzott syndicus — e' császári parancs erejénél fogva; mivel Holberg Albert urfi gyilkos, foglyom.“

A' polgármester némán állt a' császári pecsét előtt, és Gaebelin mester 's mátkája borúsán néztek a' földre; Albert olly erősen dobantott kardjával a' szegletes padozatra, hogy a' syndicus megrémülve összeborzadt, de amaz még is alázattal szólt:

„Ha ön, mint császári tanácsos áll itt, syndicus ur, legalább tudja-meg, hogy a' Szász a' császár parancsát is tiszteli.“

Kardját, melly után a' syndicus gunyosan nyujtá kezét, leoldani akarta: de éppen akkor az utszán hangos zaj támadt. A' syndicus aggódva nézett-le az ablakból. Alól König mester a' mészáros, mesterségén levő derék legényektől környezve állt, 's a' fejsze 's bárdok vigan csillogtak a' szövétnek-fénynél. König mester fel-emelé bárdját, 's a' zászló nyele forgácsokra tört. — Legényei hangosan ujongattak.

„El az olaszszal — kiáltott a' mészáros — ki az atyától fiját tulajdon házából akarja ellopni! — El az idegennel! Le vele! kiáltának a' legények!“ — A' syndicus kísérői futottak: de ő maga az ablaknál halál-sápadtan nézte hiveinek futását. — A' polgármester közelebb lépett, 's haragos szóval rendet parancsolt.

„Én magam akarok törvényt látni fiam felett: — szólt a' syndicusnak. — Szavamat adom önnek, hogy őt elszökni nem hagyom.“

„Hiszek ön szavainak!“ — szólt a' syndicus kis elmúleg.

Alant öröm-riadás emelkedék, 's midőn a' polgármester fija felé fordult, az ifjú már eltűnt, 's Margit ájulva feküdt vőlegénye karjai közt.

3.

A' szent János-temetőben pompás sirkő előtt egy szüz térdelt, 's apró ujjai közt az olvasónak gömbjei pergették. Az emelvény fülkéjében Isten-anya képe, karján a' megváltóval állt, a' térdelőre, kinek arczára a' hold halaványan világított, lenéző. A' közel álló ravatalra egy lányka komorna-öltözetben támaszkodék,

’s közönyösen nézdelt tova a’ holtak laka felett, míg asszonya csendesen imádkozék. — A’ temető falán hirtelen egy férfi-alak pat-tant-át, ’s kardja olly lármával ütődék az emelvények négyszegű kövéhez, hogy az imádkozó nő a’ rémülésnek egy kiáltásával emelkedék-fel. Az ifjú döbbenve állt-meg.

„Bocsánat asszonyom — szólt végre — ide jövelelem célja mentse-ki gyors járásomat; ’s ha sejthetém, hogy kegyedet megzavarom, lelkemre! más uton jövök.“

Elhallgatott, mintha a’ nőnek feleletét várná; de ez fekete fátyolát arczára veté, ’s komornájának távozást intett.

„Kegyed haragszik, asszonyom — folytatá az ifjú — közelebb lépve a’ szüzhöz — ne így váljunk-el. — Maradjon itt — én távozom, ’s ismét visszajövök későbbben még ma, vagy tán soha. Anyám sirjától akartam elbucsúzni!“

„Ön hát a’ városból való? — kérde a’ szüz — ’s megállt. — De én önt soha sem láttam a’ tanács-innepély lakomáinál, az az két évtől fogva, mióta atyámat ide kísérem.“

„Én ide való születés vagyok ugyan — felelt az ifjú — azonban én sem ismerem kegyedet szép hölgy! Igen, én sokaig távol voltam, ’s így kegyedet nem ismerhetem. De mi hozza önt ide ez órában?“

„Anyám sirjánál könyörögtem, mint minden este szoktam, ’s csak önnek hirtelen érkezte zavart-meg.“

„Igy hason-czél vezetett ide minket — folytatá az ifjú, gyorsan — de engedjen-meg egy kérdést. Hogy híjják azon hölgyet, ki e’ városban csak két év óta honol, ’s már holtat sirat? — Kegyed hallgat? — Jó, én leszek hát első a’ bizalmasságban. — Én Holberg Albert vagyok!“

„A’ vittembergi tanuló? Isten irgalmazz! úgy fusson, fusson!“ —

Kegyed ismer engem?“ — kérde Albert, a’ nőnek kezét megfogva.

„Igen, tegnap hallám nevét említettetni; én Johanna a’ syndicus leánya vagyok.“

(Folytatása következik.)

PESTI VIZSGÁLÓ.

H i r s z e k r é n y.

A’helvét vallást követő pesti ecclesia aug. 25-én fogja Nestorsuperintendensének, Bátor György urnak, 50 éves jubiléumát tartani, ’s új lelkészét, Török Pál urat ugyan ez alkalommal beiktatni. E’ fényes szertartásnál az egyházi ének-részeket magyar színházunk dalszemélyzete zengedezendő. Az ünnepélyes la-

koma 200 személyre határoztatott. — A' „tigris“ új hotel építése már jól előre haladt. — Stuver, bécsi tüzművész, június 16-án iszonyú néptömeg jelenlétében pompás tűzjátékot gyújtott-el, mellynél a' magyar felirások természetesen nem hiányoztak. Valóban nagyszerű látvány volt délnyugoton a' barna fellegek között cikázó villámokat, északkeleten pedig Stuver bukernyös rakétáit, pillangóit 's tűz-kigyóit a' légben tünelgve látni. — Zsófi a, új vas gőzös, elrendeltetésénél fogva a' Bécs-Linz közötti vízpályán járandó, jun. 9-én tevé-meg „Maria Anna“ gőzös kíséretében első próbautját Klosterneuburgig. A' vendégek meghívó jegyeket kaptak, 's így kéjutjokat díjmentesen tevék. Már nálunk nem illy udvarias a' gőzhajó társaság. Időjárásunk folyvást a' legkedvezőbb. Schodelné asszony 's Conti ur egy időre elutaztak. A' bordeauxi herczeg mult héten városunkba érkezett és szállást a' magyar királynál vön. 17-én estve Rothkirch ns ezredének bandája zenével tisztelkedett neki.

FÜLHEGYI.

KÜLÖNFÉLE.

Egy jelenet Napoleon életéből. Kevés nappal a' castiglionei csata előtt, melly 1796-ki augusztus 5-én történt, az ellenség kiszorítottatott állásából. A' csata sorsa egy laptértől függött, mellyet a' Francziák már ismételt ízben de mindig sükeretlenül ostromlottak. Bonaparte az elővéd-sereghez lovaglott, melly Massena parancsa alatt állá, és némelly rendeléseket osztá szét. E' pillanatban jött Guyeux osztálya, (melly 24 órától fogva egy falat ételt, egy csep italt nem izlett); dics sovár lélek-, ostromléptekkel 's előre fesztett szuronyokkal; töltéstarisznyáik már üresek voltak. Egy vadász kilépván a' sorból Bonaparte-hoz futott. Az egy 20 éves ifjú volt; herkulesi testalkata csudálatos ellentétet képe fiatal arczával 's izzadt szőke fürteivel. Ajkai feketék voltak a' löportól, szemei szikráztak. — „Tábornok — mondá az ifjú — rendeljen ide, hol ön áll, szaporán néhány álgút, 's küldjön fél-dandárt a' lovasságnak oldalról megrohanására, különben elvesz.“ — „Hallgass, szerencsétlen, 's menj vissza helyedre!“ — A' vadász katonásan tisztelkedván, helyére állott. — Bonaparte azon pillanatban követte tanácsát. Néhány pillanatig a' derék ifjún függtek szemei; de egy felgomolygó füstfal csak hamar elfödé azt. Fél óra mulva francziák állottak a' laptéren; az ellenség Gavardo felé vonult. A' nap leszállt; a' sereg tanyatüzek mellé telepedett. Bonaparte sorba állittatá Guyeux osztályát. Lassan lépdelt a' sorok között, 's minden embert tetőtől talpig végig nézett. Midőn a' végső sor szárny-emberéhez jutott, sötét borúk ültek homlokára; kit keresett, nem találta. Ismét a' sor elébe lépett, 's hangosan kérdé: „mellyik azon vadász, ki a' csata pillanatában helyét odahagyva hozzám lépett, velem beszélendő?“ — Senki sem mozdult. — „Lépjén elő — folytatá Bonaparte — most magam szállítom-fel erre!“ — „Polgári tábornok, — zugá egy mély hang a' sorok közül, ő több mással együtt nincs jelen. Egy golyó mellettem terité földre. — A' csatahely még is mienk!“ — kiáltá, 's megszűnt élni.“ — Bonaparte illetőde vevé-le kalapját mondván: — „Vitézek! azon ifjú derék 's értelmes katona volt. Ha az őt talált golyó engem terített volna földre — mond az ezredes-hez — helyemet kipótolhatná!“

A' párviadalok halálos órája köz elg. A' franczia hatóságok tekintetbe nem vevén a' párbajok tárgyában uralkodó előítéleteket, ez emlitett manianak minden részesét keményen szokták büntetni. Egy e' tárgyfelteti törvénykezés alkalmával, melly a' Meuse megyei esküttek széke elébe

került, vallatás után az ügyvéd következő beszédet intézte az esküttekhez : „Uraim, ha a' párbaj ellen még egyszer szóllanom kellene, csak ezt mondhatnám: a' párbaj ellenkezik a' vallással, mert a' tiz parancsolatban érthetőleg áll: „ne ölj“ és a' vallás a' párbajban elhullottól megvonja a' tisztes eltakaritást. A' párbaj ellenkezik az erénnyel, mert erény ellenes czélból, b o s z ú b ó l történik. A' párbaj jogszerűtlen, mert kimenetele vagy a' sorstól vagy a' küzdő felek ügyességétől függ; — ellenkező továbbá a' társas élet rendszabályaival is, mellyek tilalmazzák, hogy valaki maga magának legyen bírása. A' párbaj képtelenség; mert gyakran esik áldozatul a' meggyalázott ösznek fíja, vagy gyalázatosan elcsábított mátkának jegyese csupán azon okból, mert a' sors, vagy kissé több ügyesség, gyáva ellenfelének részére állott. A' párbaj végre haszontalanság; mert egy gazembersége 's törvénytelenységéről közösen ismert atyának fíja nemzójének ártatlanságát azért még be nem bizonyítná, ha azt, ki neki az igazat szemébe sújtá, kard-szurással vagy golyóval megölné is.“ — Az esküttek e' sok valóságot tartalmazó beszéd után kimondák a' „vétkes“ szót, és a' törvény mind a' bajküzdőt, mind bajseégeit több hónapi börtönre ítéli.

Szamarak megtiszteltetése. A' divat minden élő, még a' szamarak felett is gyakorolja hatalmát. Eddig világszerte uralkodó szokás volt, a' szamarakat taliga elébe fogni; jelenleg, ha az utazó annak idejében lép Paris utszáira, a' fülesek nem taliga előtt, hanem kocsiban látja sétálni. E' szamaras kocsik négy kerék fölé helyezett vándorló istálók. Diadalmenethez hasonlólag, emberek által vonatva haladnak ama fülesek Paris utszáin, és büszkén tekintnek-le a' mellettek elmenőkre. Ezek természetesen kacagnak: olly körülmény, melly a' vándorló uraságoknak nem tetszik, 's melly feletti bosszonkodásukat fülsértő I-Ázásban nyilvánítják mind addig, míg a' kacagók el nem tűnnek. Meg kell jegyezni azonban, hogy ez annyira megkülönböztetett állatosztálynak csak szép neme részesül e' szörnyű szerencsében; a' himmek izzadsággal eszik kenyerőket, mint eddig. Előre látjuk, mint fogják olvasóink e' czikk áttekintésénél kérdezni: „miként kaphatott e' csudálatos divat lábra?“ — A' rejtvénynek megfejtése következő. — Közönségesen tudva van, hogy mell-kórosoknak az orvosok szamár-tejet szoktak rendelni. Agyafurt haszonkémlők használván e' körülményt, csapatonként hajták ez egészség-adó állatokat a' környékből a' fővárosba, hogy gyógyulás után sovárgóknak ön lakaikban fejt friss tejjel szolgálhassanak. A' halál azonban ez élvezet daczára is széltére ragadozó-el a' mellkórosokat, 's Aesculap tanítványait nem kis zavarba ejté. De ezek a' menttséggel azonnal készen voltak, 's megmutaták, hogy e' baj oka onnan származik, mivel a' hosszú ut által sokat veszít jóságából a' szamár-tej, sőt hogy annak kártékony hatásának kell lenni, ha az állat izzadva van. Egy speculansnak fejében azonnal megfoganszott ama gondolat, hogy a' szamarakat kocsin szállítsa orvosságával élő betegeinek lakába.

EMLEKMONDÁS.

É l e t - l á n c z.

Örök vágy és remény,
Örök remegés a' mult után
'S a' jövőndő felé, —

Ez a' láncz, mellyen függ életünk;
 'S e' lánczot egy látatlan kéz szorítja,
 Hatalmas és kemény
 A' siron túl, mint innen, egyaránt.

KÖLCSEY után —

A' boldogság kényes növény, melly egyedül a' szenvedelmek mérséklé-
 lett éghajlata alatt virágozhatnak.

SEBŐK után —

A' megbocsátás, ha meggondolás nélkül érdemetlennek adatik,
 nemcsak erkölcs lenni megszűnik, de gyávaságra is aljasul, 's a' bűnöst a'
 maga útján megerősíti.

MAJOVSKY után FEJÉRVÁRY.

Gondolatok. A' jelen divatnak varázs-ereje olly nagy, hogy azt
 mindig a' legszebbnek tartjuk.

A' férfi állhatatos, de hűtelen: a' nő hű, de állhatatlan.

A' nőknek két tükörjök van ez életben: az egyik igen sima; mindig szé-
 pít és nagyít (ezek a' szépet csinálók, kedvesek, Adonisok és — völegények);
 a' másik igen reszeletlen 's roszul mutat (— — a' férjek.)

BARKÓCZY MIHÁLY.

Csererejtvény.

1. 2. 3. 4. 5. Egy illy nevű férfiúnak
 Birjuk szép művét,
 Diszítí a' szép tavaszokot
 'S leánya keblét.
1. 4. 5. Folyam, melly szerette-honunk
 Fölrészein szökel;
4. 5. Rajta gyakran a' madárka
 Szerelmet énekel.
1. 4. 3. Védhely a' vészek dühében,
 Szépet lelsz P... ellenében.

BELLAÁGH JÓZSEF.

Előbbi rejtvény: CATILINA.

Figyelmeztetés. Végéhez közelgvén félévünk, figyelmeztetjük a' t. olvasókat, hogy e' folyóiratnak közelítő második fél évi folyamatjára az előfizetés már elfogadtatik. Tisztelettel kérjük ez uttal ismét pártfogóinkat, kik félben szakadás nélkül ohajtják venni az említett lapokat, hogy a' közelebbi fél évre járandó folyamat iránt legalább junius közepeig akár itt a' kiadónál, akár a' es. k. postahivatalokon méltóztassanak rendelkezni; mert a' vidéki postákon későbbben tett rendelmények közönségesen olly későn küldetnek-fel a' pestbudai főpostahivatalokra, hogy (az illető borítékok nyomtatása sem történhetvén-meg azonnal) az illy elkésett előfizetők félbenszakadás nélkül nem kaphatják-meg ohajtott hirlapjaikat.

Szerkezi Mátray Gábor, halpiacson alul, a' Duna partján 114. sz. a.

Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utsza 612.